

Concluzii: Tendința europeană de a introduce cât mai multe măsuri de ameliorare în privința egalității de gen pe piața muncii, este explicată de paradoxul din prezent prin care femeile, în pofida faptului că sunt mai bine instruite, sunt mai prost plătite în continuare decât bărbații, iar pentru o creștere economică optimă și o dezvoltare cu adevărat sustenabilă, potențialul profesional al femeilor trebuie exploatat pe deplin. Republica Moldova, axată pe vectorul de integrare europeană, se străduie să corespundă standardelor impuse în sfera egalității de gen în relațiile de muncă, însă aici chiar sunt multe aspecte asupra cărora urmează de lucrat minuțios, după cum arată situația reală de pe piața muncii RM.

Referințe bibliografice

1. Carta Organizației Națiunilor Unite, semnată la 26 iunie 1945 și intrată în vigoare în octombrie 1945. Adoptată la Torino la 18 decembrie 1961, intrată în vigoare la 28 februarie 1965. La 3 mai 1996 a fost adoptată la Strasbourg, Carta Socială Europeană Revizuită, Intrată în vigoare la 1 iunie 1999, RM ratificând-o parțial prin Legea nr.484-XV din 22 octombrie 2001, MO al RM nr.130 din 26.10.2001.
2. Codul Muncii Republicii Moldova din 28.03.2003, (art. 10, alin. (2) lit.g) și art. 128).
3. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată la 10 decembrie 1948, Ratificată prin Hotărârea Parlamentului RM nr.17-XII din 28.07.1990.
4. Dekker V. Stichting Vormingscentrum voor Jong Volwassenen ECJ C-394/96.
5. Pactul Internațional cu privire la drepturile politice și civile și Pactul Internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale din 16 decembrie 1966, intrat în vigoare la 3 ianuarie 1974, Ratificat prin Hotărârea Parlamentului RM nr.217-XII din 28.07.1990.
6. Prețul Inegalității de Gen din Republica Moldova, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, Fundația Est –Europeană. 18p.
7. Romandaș Nicoleta, „Dreptul european al muncii”, Chișinău, 1998, Academia de Administrare Publică pe lângă Guvernul Republicii Moldova, p.65.
8. <http://www.statistica.md/>.

CZU 343.3/7

ANALIZA JURIDICO-PENALĂ A INFRAȚIUNII DE DELAPIDARE A AVERII STRĂINE

Dumitru BARBUȚA,

Master în drept, absolvent al Institutului Național al Justiției, candidat la funcția de procuror

REZUMAT

Patrimoniul este o valoare socială de mare importanță și necesită de a fi ocrotită printr-o varietate de măsuri juridice și educative cu menirea de a ordona și influența atitudinea membrilor societății față de patrimoniu. Una dintre cele mai periculoase fapte contra patrimoniului o constituie delapidarea averii străine. Periculozitatea socială a acestei prevederi este determinată de subiectul special al infracțiunii, care poate trece în folosul său bunurile care i-au fost date în administrare, în speranța că acel subiect este de bună-credință și demn de încredere.

Astfel, legislația națională, protejează patrimoniul prin toate mijloacele juridice inclusiv de drept penal, de faptele socialmente periculoase care periclitează buna desfășurare a relațiilor sociale cu privire la patrimoniu.

Cuvinte-cheie: patrimoniu, delapidarea averii străine, bunuri, obiectul, latura obiectivă, subiectul, latura subiectivă.

LEGAL AND CRIMINAL ANALYSIS OF APPROPRIATION OF ANOTHER PERSON'S PROPERTY INFRACTION

Dumitru BARBUȚA,

Master in Law, graduate of National Institute of Justice, candidate for prosecutor

SUMMARY

Combating the phenomenon of torture is one of the basic directives of the criminal policy of our state, one of the reasons being the absolute character of torture prohibition, proclaimed by art. 3 of the European Convention on Human Rights, emphasized in more than 80 cases of conviction of the Republic of Moldova.

National legislation aims to protect the person against violations brought to his or her physical and mental integrity through coercive mechanisms and instruments of the state, against illegal actions of third parties and their agents, and the investigation in all aspects, complete and objective, in particular of the cases of torture, inhuman or degrading treatment, constitutes a serious ground for the strengthening of rule-of-law state.

Keywords: torture, inhuman or degrading treatment, combating, interdiction, competent authorities, effective investigation.

Introducere. Ocrotirea relațiilor patrimoniale a constituit și constituie o preocupare permanentă a oricărui stat de drept, îndreptat spre apărarea proprietății publice și private.

Astfel, fiind o valoare socială de mare importanță, patrimoniul necesită a fi ocrotit printr-o varietate de măsuri juridice și educative cu menirea de a ordona și influența

atitudinea membrilor societății față de acesta.

Una dintre cele mai periculoase fapte contra patrimoniului o constituie delapidarea averii străine. Periculozitatea socială a acestei prevederi este determinată de subiectul special al infracțiunii, care poate trece în folosul său bunurile care i-au fost încredințate de către proprietar, în speranța că acel su-

biect este de bună-credință și demn de încredere.

Conținutul legal al delapidării averii străine este reglementat la art. 191 alin. (1) Cod penal, modificat prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, care definește: *”delapidarea averii străine, adică însușirea, dispunerea sau folosirea ilegală a bunurilor altei sau ale altor persoane de către cel căruia i-au fost încredințate în baza unui titlu și cu un anumit scop ori refuzul de a le restitui, care a produs daune considerabile.”* [1, art. 191].

Modificările survenite cu referire la *”folosirea ilegală a bunurilor altei persoane care a produs daune considerabile”* ar putea facilita depunerea plângerilor de către conducători în privința angajaților *”incomози”* pentru pretinsa folosire ilegală a bunurilor.

În acest sens, organului de urmărire penală îi revine o sarcină dificilă în vederea demonstrării nevinovăției persoanei bănuite, urmând a analiza foarte minuțios toate circumstanțele cauzei.

Totodată, urma ca denumirea articolului 191 Cod penal *”delapidarea averii străine”* să fie modificată în *”delapidarea”*, exact ca în legislația română, de unde au fost *”împrumutate”* și modificările actuale cu mici excepții, deoarece se creează impresia că poate fi delapidată și propria avere, ceea ce este imposibil.

Scopul articolului. Scopul prezentei lucrări rezidă în analiza complexă, sistematică a infracțiunii de delapidare a averii străine, sistematizarea referințelor doctrinare și legislative naționale, formularea propunerilor de perfecționare a cadrului legislativ autohton din domeniu, îndreptate spre formarea bazelor conceptuale.

Metodele și materialele aplicate. *Obiectul infracțiunii de delapidare a averii străine.* În literatura de specialitate există o multitudine de noțiuni cu referire la obiectul infracțiunii, dar cea mai bine defini-

tivată o considerăm pe cea expusă de Sergiu Brînză, *”obiectul infracțiunii îl formează valorile sociale și relațiile sociale, care necesită apărarea penală, în a căror consolidare și dezvoltare este interesată societatea și căroră, prin comportamentul antisocial al unor persoane aparte sau al unor grupuri de persoane, li se poate aduce atingere esențială.”* [4, p. 35].

Doctrina penală evidențiază mai multe categorii de obiect al infracțiunii care țin nemijlocit de esența obiectului, de anumite caracteristici ale acestuia, având la bază sistematizarea formală a obiectelor infracțiunii după următoarele criterii:

a) natura (sensul) acestora - nematerială sau materială (obiect juridic și obiect material);

b) ierarhizarea valorilor sociale care fac obiectul infracțiunii (obiect juridic generic și obiect juridic special);

c) numărul obiectelor infracțiunii (obiect simplu și obiect complex) [4, p. 99].

Așadar, în continuare vom defini categoriile de obiect al infracțiunii, după ierarhizarea de mai sus.

Obiectul juridic al infracțiunii de delapidare a averii străine îl constituie relațiile sociale cu privire la patrimoniu.

Obiectul material al faptei incriminate la art. 191 Cod penal, îl constituie bunurile care au o existență materială, sunt create prin munca omului, dispun de valoare materială și cost determinat, fiind bunuri mobile și străine pentru făptuitor.

Diferența dintre obiectul material al infracțiunii și obiectul juridic al infracțiunii constă în aceea că ultimul este format din valori sociale și relații sociale căroră li se aduce atingere, iar primul le materializează. În cazul delapidării averii străine, valoarea socială ocrotită este patrimoniul, iar materializarea acestuia o constituie bunurile încredințate de proprietar în administrarea făptuitorului, bunuri care sunt străine acestuia din urmă.

Potrivit pct. 1 al Hotărârii Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *”Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor”*, nr. 23 din 28.06.2004, *”obiect material al sustragerii sau altor infracțiuni contra patrimoniului se consideră bunurile care la momentul săvârșirii infracțiunii nu-i aparțin făptuitorului, nu sunt proprietate a lui și care se pot afla atât în posesia proprietarului, cât și în posesia altor persoane, căroră li s-au transmis în folosință aceste bunuri”* [13, pct. 1].

Infracțiunea de delapidare are întotdeauna un obiect material, adică un obiect asupra căruia se exercită direct și nemijlocit acțiunea ilicită de sustragere și care aparține persoanei juridice publice sau private. De altfel, însăși noțiunea de sustragere implică existența unui obiect material, care este sustras, fără de care acțiunea de sustragere nu ar fi posibilă [8, p. 114]. O altă condiție este ca obiectul material să aibă o valoare patrimonială înglobată în activul proprietarului.

În afară de aceste calități, există o calitate specială care este caracteristică pentru obiectul material al delapidării averii străine: *bunurile încredințate de către o altă persoană în baza unui titlu al făptuitorului.* Deși, bunurile încredințate în administrarea făptuitorului sunt străine pentru acesta, regimul juridic al acestor bunuri se distinge de regimul juridic al bunurilor care sunt luate de către făptuitor în cazul altor infracțiuni săvârșite prin sustragere (în special, în cazul furtului).

Astfel, încredințarea bunurilor în sarcina făptuitorului este un act cu semnificație juridică de manifestare a voinței persoanei, care răspunde următoarelor trei condiții:

a) creează în sarcina făptuitorului dreptul de a deține bunurile respective, precum și atribuția de a le administra;

b) făptuitorului îi revine răspunderea pentru respectarea regimului de utilizare a bunurilor încredințate, precum și pentru asigurarea integrității lor;

c) nu se face în scopul de a transmite dreptul de proprietate asupra bunurilor către cel care le dobândește.

Obiectul material al infracțiunii de delapidare poate să fie în primul rând orice bun mobil, deoarece numai un bun mobil este susceptibil de a fi sustras. Potrivit opiniei lui D. Mirel bunurile mobile sunt de trei feluri:

-bunuri mobile prin natura lor sunt cele care se pot transporta de la un loc la altul, se mișcă de la sine, precum și cele care se pot muta dintr-un loc în altul cu ajutorul unei puteri;

-bunuri mobile prin anticipație. Unele bunuri considerate imobile prin natura lor, adică prin încorporațiune, devin mobile când sunt separate de fond (de exemplu, recoltele și fructele, arborii, ușile, ferestrele unei clădiri, produsul încă neextras al unei cariere);

-bunuri mobile prin determinarea legii: toate drepturile reale, afară de dreptul de proprietate, care au ca obiect un mobil, drepturile de creanță care au ca obligație de a da un bun mobil, drepturile de proprietate intelectuală etc. [8, p. 114].

Într-o altă ordine de idei, trebuie de menționat că bunurile, care reprezintă obiectul material al delapidării averii străine, pot fi clasificate condițional în *bunuri statice* și *bunuri dinamice*. Scopul acestei clasificări constă în necesitatea efectuării unei analize mai aprofundate a infracțiunii amintite [6, p. 659].

Bunul trebuie să aibă o existență materială, deoarece numai un astfel de bun poate fi sustras. De asemenea, bunul trebuie să aibă o valoare economică și un cost determinat (care să poate fie exprimat în bani). Dacă bunul are o valoare subiectivă, sentimentală, având

o utilitate individuală, el nu poate forma obiectul material al infracțiunii de delapidare a averii străine (de exemplu, o poză a unei cunoștințe, o agendă etc.). Aceasta, deoarece un astfel de bun nu va putea fi evaluat în bani [5, p. 231].

Prin urmare, obiectul material al acestei infracțiuni îl poate forma orice bunuri mobile, străine pentru făptuitor, dacă au materialitate și o valoare economică.

În literatura de specialitate, precum și în practica instanțelor de judecată, nu există o opinie clară, cu referire la plusurile create în gestiune, dacă formează sau nu obiect material al infracțiunilor împotriva avutului proprietarului și dacă însușirea lor de către gestionar constituie sau nu delapidare. Problema este deosebit de importantă, fiind foarte frecvente și diverse situațiile când gestionarii recurg la acest mijloc pentru crearea de venituri ilicite (prin perceperea de supra-prețuri, înșelarea cumpărătorilor la cântar sau măsurat, falsificarea sau substituirea de mărfuri etc.).

În aceste circumstanțe, considerăm că plusurile create chiar din bunurile sau valorile aparținând persoanelor fizice sau juridice, incontestabil însușirea lor de către gestionar constituie infracțiunea de delapidare.

Așadar, pentru a constitui obiectul material al delapidării, bunurile trebuie să se afle în gestiunea sau administrarea făptuitorului. Fapta se poate comite numai în legătură cu bunurile care există realmente în gestiune. În consecință, sustragerea de către făptuitor a unor bunuri pe care nu le avea în gestiune sau în administrare, nu constituie delapidare, ci furt [12, p. 33].

În cele din urmă, putem afirma că obiectul material al delapidării spre deosebire de obiectul juridic, este categoria materială asupra căreia se îndreaptă influențarea nemijlocită infracțională, prin intermediul căreia se aduce atingere obiectului juridic.

Distincția după categorii a obiectului infracțiunii poate fi făcută și în baza altui criteriu, al ierarhizării valorilor sociale. În doctrina penală se distinge obiectul juridic generic și obiectul juridic special.

Astfel, *obiectul juridic generic* al infracțiunii analizate îl formează relațiile sociale cu privire la posesia asupra bunurilor mobile. Într-o altă opinie, obiectul juridic generic al infracțiunii de delapidare, îl constituie relațiile sociale de ordin patrimonial ale căror formare, desfășurare și dezvoltare sunt asigurate prin apărarea patrimoniului [8, p. 113].

Obiectul juridic special al delapidării îl formează relațiile sociale privitoare la executarea corectă a atribuțiilor de administrare de către făptuitor a bunurilor ce i-au fost încredințate. Lezând acest obiect, delapidatorul încalcă încrederea pe care i-a acordat-o proprietarului, trecând ilegal bunurile încredințate în sfera sa patrimonială [4, p. 450].

Atunci când prin fapta infracțională sunt lezate deodată două sau mai multe valori sociale, doar cea mai importantă dintre aceste valori determină grupul din care face parte cea infracțiune dintre cele două obiecte de apărare penală, unul este principal, iar altul-secundar, acesta din urmă fiind numit în doctrina penală și adiacent. Așadar, în conformitate cu un criteriu subsidiar de așezare pe categorii a obiectelor infracțiunii - criteriul legăturii cu obiectul generic al infracțiunii - acestea se împart în *obiect juridic principal al infracțiunii* și *obiect juridic secundar (adiacent) al infracțiunii*. [10, p. 126].

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 191 Cod penal, este un obiect juridic multiplu. Aceasta, deoarece în cazul delapidării averii străine, printr-o singură acțiune se aduce atingere mai multor valori sociale speciale și, implicit, relațiilor sociale aferente.

Obiectul juridic principal al acestei infracțiuni, îl constituie nu-

mai acele relații sociale cu caracter patrimonial a căror formare, desfășurare și dezvoltare implică respectarea poziției de fapt a bunurilor care sunt gestionate sau administrate de către făptuitor. Schimbarea ilicită a acestei poziții face ca unitatea să piardă în fapt posesiunea sau detențiunea acestor bunuri [2, p. 54].

Reieșind din faptul că obiectul juridic principal al infracțiunii specificate la art. 191 Cod penal, îl formează relațiile sociale cu privire la posesia asupra bunurilor mobile și ținând seama de prevederile la art. 304 din Codul civil, putem susține că victima delapidării averii străine este posesorul mijlocit, aceasta încredințând bunurile sale în administrarea făptuitorului, care are rolul de posesor nemijlocit [6, p. 660].

Obiectul juridic secundar al delapidării averii străine îl constituie relațiile sociale cu privire la executarea corectă a atribuțiilor de administrare în privința bunurilor încredințate [6, p. 658].

În fine, delapidarea averii străine după numărul obiectelor infracțiunii, face parte din categoria infracțiunilor cu obiect juridic necomplex, la care obiectul apărării penale este multiplu, deoarece printr-o singură acțiune se aduce atingere mai multor valori sociale speciale și, implicit, relațiilor sociale aferente, diferit de infracțiunile complexe care aduc atingere valorilor sociale printr-un sistem de acțiuni.

Caracterizarea generală a laturii obiective. Existența unei infracțiuni implică o faptă prevăzută de legea penală la care se adaugă și alte condiții, unele de natură să caracterizeze fapta, altele determinându-i gravitatea. Delapidarea, se exprimă în fapta social-periculoasă, care se exprimă prin acțiunea de însușire în folosul său sau al altor persoane a bunurilor încredințate.

Situația premisă la infracțiunea de delapidare, ca fapta să poată fi

săvârșită, cere a fi respectate cumulativ două condiții:

- bunurile, aparțin persoanei juridice publice sau private sau care interesează acest avut să se găsească în posesia sau detențiunea unei asemenea unități patrimoniale;

- o anumită persoană să aibă în atribuții gestionarea de drept sau de fapt sau administrarea bunurilor respective [12, p. 46-47].

Latura obiectivă constă în actele de conduită exterioare ale subiectului și cuprinde un element material, o urmare imediată și o legătură de cauzalitate [2, p. 31].

Potrivit altei opinii, latura obiectivă a delapidării averii străine are următoarea structură: 1) *fapta prejudiciabilă* care constă în acțiunea de însușire legală; 2) *urmările prejudiciabile* sub forma prejudiciului patrimonial efectiv; 3) *legătura de cauzalitate* dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile [6, p. 660].

În cazul delapidării averii străine, fapta prejudiciabilă constă în acțiunea de sustragere. Însă, un anumit specific este condiționat de particularitățile obiectului material al infracțiunii analizate: făptuitorul săvârșește luarea bunurilor ce-i sunt străine, dar care, la moment, se află în detențiunea lui legitimă, el profitând de atribuția de a administra aceste bunuri.

Este adevărat că, în cazul delapidării averii străine, făptuitorul este persoana căreia bunurile i-au fost încredințate în temeiul legii. Însă, ele îi sunt încredințate pentru executarea unor atribuții strict determinate, nu pentru a fi sustrate.

Pentru a săvârși sustragerea și a deveni posesor ilegal, făptuitorul ia bunurile de la persoana care i le-a încredințat. Bineînțeles, luarea se face de la această persoană, nu de la făptuitorul însuși (ceea ce este imposibil), prin aceasta aducându-se atingere poziției bunurilor care aparțin de sfera patrimonială a persoanei care a încredințat bunurile. În cazul dat, prin trecerea în mod

ilicit la pierderi a bunurilor respective, poziția lor în spațiu se poate păstra, dar se schimbă atitudinea făptuitorului față de aceste bunuri, care intervertește (transformă) detențiunea legitimă într-o stăpânire ilegală. Deși, bunurile respective pot continua să se afle în același loc, ele nu mai există pentru persoana care a încredințat bunurile sale, deoarece sunt, de exemplu, trecute prin act la pierderi, fiind ca și cum distruse din cauza inutilității lor. În concluzie, se poate menționa că făptuitorul ia bunurile ce i-au fost încredințate, transformându-se din detentor legitim în pretins proprietar, având intenția de a le poseda pentru sine, nu pentru posesorul mijlocit ce i-a încredințat bunurile [6, p. 661].

În dispoziția incriminatoare a delapidării, elementul material nu este arătat prin termenul de sustragere, ci prin termenul care indică modalitatea de sustragere, ”însușirea, dispunerea sau folosirea ilegală a bunurilor”, aceasta nefiind posibilă fără a fi precedată de o sustragere. Nu are relevanță pentru existența infracțiunii dacă sustragerea s-a efectuat în interesul făptuitorului sau al unei alte persoane.

Însușirea ca modalitate a sustragerii unui bun, constă în scoaterea aceluși bun din posesia sau detențiunea unei persoane juridice și trecerea acestuia în stăpânirea făptuitorului, care poate dispune de el, adică poate să îl consume, să îl utilizeze ori să îl înstrăineze [8, p. 129-130].

Într-o altă sursă, însușirea constă în luarea în stăpânire a unor bunuri, dintre acelea pe care subiectul le administrează sau gestionează. Semnificația literală a cuvântului este: a face al său. Deci, termenul însușire din conținutul infracțiunii de delapidare traduce ideea de a face al său un bun aparținând avutului proprietarului [11, p. 55].

Pentru a fi în prezența unei delapidări prin însușire, este necesar ca bunul să treacă efectiv în stăpânirea făptuitorului. Nu se cere însă

ca făptuitorul să facă vreun act de dispoziție cu privire la acel bun, fiind suficient ca prin acțiunea sa să își fi creat numai această posibilitate [8, p. 130].

În situația în care intenția sustragerii este materializată numai în scriptele unității prin falsificarea acestora, de exemplu, dacă bunul nu a fost trecut de făptuitor efectiv în stăpânirea sa, nu poate fi vorba de delapidare [2, p. 85].

Fapta incriminată la art. 191, Cod penal este o infracțiune materială. Ea se consideră consumată din momentul în care făptuitorul obține posibilitatea reală de a se folosi sau a dispune ilegal de bunurile altuia la propria sa dorință.

Un alt element al laturii obiective a delapidării averii străine constă din urmările prejudiciabile sub formă de prejudiciu patrimonial efectiv. Acțiunea de sustragere a unui bun din patrimoniul unei persoane juridice de interes public sau privat, prin însușire, produce ca urmare imediată scoaterea bunului din sfera patrimoniului în care se găsea și deci deposedarea sau lipsirea unității publice sau private de bunul sustras, de posibilitatea de a-l avea și de a-l folosi, ceea ce duce și la producerea unei eventuale pagube unității, constând în valoarea bunului sustras prin însușire [8, p. 133].

Însușirea bunului din avutul proprietarului trebuie să ducă la o urmare vătămătoare care constă într-un rezultat fizic al acțiunii înțreprinse în sensul că proprietarul este lipsit definitiv sau temporar, de bunul respectiv a cărui poziție de fapt a fost schimbată. Pentru ca urmarea prejudiciabilă să aibă eficiență în conținutul infracțiunii de delapidare, trebuie pe plan civil să conducă la pricinuirea unei pagube avutului persoanei juridice sau private, la o diminuare a patrimoniului [2, p. 94]. Totdeauna acțiunea de însușire are drept consecință crearea unei lipse în patrimoniul persoanei fizice sau juridice.

Există delapidare ca urmare a însușirii, când bunul a rămas în patrimoniul aceleiași unități publice sau private, dar a trecut de sub dispoziția unității în dispoziția alteia.

Delapidarea nu este o infracțiune de pericol sau formală, ci este o infracțiune de rezultat ce face parte din categoria infracțiunilor îndreptate împotriva patrimoniului, astfel încât nu este de conceput fără de producere unei pagube. [3, p. 500]. Paguba produsă prin delapidare, la momentul săvârșirii faptei, urmează să depășească 20% din quantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat, aprobat de Guvern pentru anul în curs la data săvârșirii infracțiunii.

Pentru întregirea laturii obiective a infracțiunii de delapidare este necesar să existe o legătură de cauzalitate între acțiunea de însușire și urmarea imediată, deposedarea unității publice sau private de acel bun. Dacă deposedarea se datorează altei cauze, ca de pildă, pierderea bunului, furtul acestuia, distrugerea lui etc., nu poate exista infracțiunea de delapidare [10, p. 219]. Fapta prejudiciabilă trebuie să fie consecință directă a acțiunii de sustragere.

Particularitățile laturii subiective. Latura subiectivă a delapidării averii străine se exprimă, în vinovăție sub formă de intenție directă. În afară de aceasta, la calificare este obligatorie stabilirea scopului special, a scopului de cupiditate [6, p. 663].

Infracțiunea de delapidare se săvârșește cu intenție, cel mai adesea, intenție directă, dar nu este exclusă nici cea indirectă. Făptuitorul își dă seama de caracterul ilicit al faptei, prevede rezultatul socialmente periculos al acesteia sau uneori numai îl acceptă [8, p. 135].

În caracterizarea intenției se desemnează două elemente care se conjugă între ele, reprezentând fiecare dintre ele câte un act psi-

hic: un act de cunoaștere sau de prevedere și un act de voință [11, p. 80-81].

În ceea ce privește actul de prevedere sau cunoaștere, se arată în genere că infractorul trebuie să-și dea seama de urmările socialmente periculoase ale faptei sale, cu alte cuvinte trebuie să aibă reprezentarea cu anticipație a întregii înlănțuiri a faptelor sale, cu toate atributele obiective ale acestor fapte și a urmărilor pe care ele trebuie să le producă. Infractorul trebuie să-și dea seama că făptuind o anumită activitate materială, concepută de el, această activitate va da naștere unui anumit rezultat. Dacă acest rezultat este acela pe care în conținutul infracțiunii îl găsim cu atributul de socialmente periculos, putem conchide că trăsătura prevederii din latura subiectivă este realizată. Actul de voință arată în genere că infractorul trebuie să voiască, deci să urmărească producerea rezultatului socialmente periculos al faptelor sale, ceea ce presupune că a activat cu scopul ca acest rezultat să se producă (intenția directă) sau, deși nu a voit, deci nu a urmărit producerea rezultatului socialmente periculos, l-a prevăzut și l-a acceptat totuși (*intenția indirectă*) [11, p. 81].

Într-o altă opinie, la fel, se consideră că infracțiunea de delapidare poate fi săvârșită și cu intenție indirectă. Aceasta există când infractorul prevede rezultatul faptei sale și deși nu-l urmărește, acceptă posibilitatea producerii lui [2, p.34].

Considerăm incorecte percepțiile enunțate mai sus referitor la intenția indirectă la săvârșirea infracțiunii de delapidare a averii străine, întrucât fapta prejudiciabilă este săvârșită prin sustragerea bunului din patrimoniul victimei, cauzând astfel, un prejudiciu patrimonial efectiv acesteia, fiind prezent și scopul de cupiditate care indică dorința de a lua ceva din patrimoniul altcuiva și a include

în sfera sa patrimonială, precum și manifestarea prin imprudență a atitudinii psihice la aceste deziderate este practic imposibil. Prin urmare, latura subiectivă se poate exprima doar prin intenție directă.

Scopul urmărit de făptuitor la săvârșirea infracțiunii de delapidare este satisfacerea unui interes personal al său sau a altei persoane. Chiar dacă scopul urmărit nu a fost atins, profitul dorit nu a fost realizat, fapta oricum constituie delapidare. Rezultatul prejudiciabil care trebuie prevăzut constă în scoaterea definitivă a bunului din patrimoniul proprietarului.

Mobilul (motivul) care determină săvârșirea faptei (dorința de îmbogățire, anumite necesități, nevoi, interese, sentimente etc.) este străin conținutului infracțiunii de delapidare. El are importanță pentru individualizarea pedepsei, fiind un indice al gravității infracțiunii [2, p. 35].

Mobilul faptei nu are importanță în realizarea laturii subiective, atâta vreme cât făptuitorul a fost determinat de dorința de a realiza avantaje pe seama patrimoniului încredințat.

Subiectul delapidării averii străine. Potrivit art. 21 alin. (1) Cod penal, "sunt pasibile de răspundere penală persoanele fizice responsabile care, în momentul săvârșirii infracțiunii, au împlinit vârsta de 16 ani. Pe lângă calitățile generale, subiectul delapidării averii străine trebuie să aibă calitatea specială de persoană căruia i-au fost încredințate bunurile. În sensul art. 191 Cod penal, prin persoană căreia i-au fost încredințate bunurile se înțelege persoana care: 1) fără a avea contact direct cu bunurile aparținând altei persoane, are dreptul de a da dispoziții cu privire la păstrarea, prelucrarea, vânzarea, transportarea sau folosirea de bunuri; 2) vine în contact direct cu bunurile altei persoane, datorită atribuțiilor sale legate de păstrarea, prelucrarea, vânzarea

(livrarea), transportarea sau folosirea bunurilor [6, p. 664].

Considerăm că în prima definiție enunțată mai sus, persoana care nu are contact direct cu bunurile altei persoane, are calitatea de administrator, iar în al 2-lea caz, cel care vine în contact direct cu bunurile, are calitate de gestionar.

Posibilitatea de transmitere, ordinea de transmitere, subiectul care poate transmite bunurile în administrarea altora, toate aceste aspecte sunt reglementate relativ satisfăcător de actele normative în materie. De exemplu: bunurile celui pus sub tutelă se transmit autorității tutelare în baza art. 39, 41, 44 din Codul civil al Republicii Moldova.

Cât privește proprietarul privat, legiuitorul îi propune doar posibile variante de transmitere a bunurilor și de perfectare juridică a acestei transmiteri (de exemplu, amănatarea, arenda, leasingul, mandatul, comisionul, expediția, depozitul, agenția comercială, depozitul bancar etc.). În aceste condiții, este la discreția proprietarului să decidă cui să-i transmită bunurile sale și în ce manieră să perfecteze această transmitere, astfel încât să obțină efectul maxim.

Cazurile când administrarea bunurilor intră în obligațiile de muncă ale proprietarului sau ale unor terțe persoane sunt supuse reglementării normelor dreptului muncii. Cele mai largi prerogative de administrarea bunurilor sunt acordate conducătorilor de organizații. Un cerc mai restrâns de drepturi și obligații se atribuie persoanelor responsabile material, care nu au calitatea de persoane cu funcție de răspundere, nici calitatea de persoane care gestionează organizațiile comerciale, obștești sau alte organizații nestatale. Astfel, conform lit. c) alin. (1) art. 338 din Codul muncii, salariatul poartă răspundere materială în mărimea deplină a prejudiciului cauzat din vina lui angajatorului, în cazul

când prejudiciul a fost cauzat în urma acțiunilor sale culpabile intenționate, stabilite prin hotărâre judecătorească.

Infracțiunea de delapidare nu poate fi comisă decât de către o persoană care are calitatea de funcționar sau administrator (al unei bănci) și care, în această calitate gestionează sau administrează bunuri. Prin urmare, delapidarea este o infracțiune proprie, cu subiect calificat care trebuie să aibă o dublă calitate: cea de funcționar sau cea de gestionar ori administrator (al unei bănci). Cele două calități trebuie să fie îndeplinite în mod cumulativ, deoarece absența uneia dintre ele duce la inexistența infracțiunii de delapidare. În acest sens, menționăm că un funcționar care a contribuit prin activități directe și nemijlocite la sustragerea unor bunuri fără a avea calitatea de gestionar sau administrator, alături de o persoană care îndeplinește aceste condiții, nu va fi considerat coautor al infracțiunii de delapidare, ci complice [7, p. 376].

Gestionarul vine în contact direct și material cu bunurile datorită atribuțiilor legate de primirea, păstrarea sau eliberarea bunurilor, pe când administratorul are numai un contact virtual juridic, cu bunurile pe care le administrează concretizat în actele de dispoziție pe care le ia cu privire la acestea [7, p. 379]. Delapidarea nu presupune deci, în mod obligatoriu, un contact direct, nemijlocit, material cu bunurile administrate, care este atributul exclusiv al gestionării, ci numai posesia juridică a acestora, deoarece se poate ajunge să se sustragă sau să se înstrăineze un bun și printr-o dispoziție privind mișcarea bunurilor.

Ca orice altă infracțiune, delapidarea averii străine, are un *subiect activ* adică, făptuitorul și un *subiect pasiv*, adică persoana vătămată.

Subiectul activ (autorul) al delapidării poate fi o persoană cu o

anumită calitate, administrator sau gestionar al bunurilor.

Infrațiunea de delapidare se poate comite de o singură persoană, cât și în participație, în oricare formă a acesteia. Pentru coautorat se cere ca toți participanții să aibă calitatea specială de administratori sau gestionari. S-a statuat că dacă ambii administratori s-au înțeles să sustragă bunuri din gestiunea comună, ei vor răspunde pentru coautorat la delapidarea averii străine, indiferent de modul cum a acționat fiecare.

Întrucât calitatea specială la infrațiunea de delapidare este cerută numai autorului (coautorilor), instigator sau complice poate fi orice persoană.

În fine, *subiectul pasiv* al infrațiunii de delapidare a averii străine, nu poate fi decât o persoană juridică, organul, instituția publică în cadrul căreia exercită activitatea funcționarul care a comis acțiunea de însușire a bunului ce formează obiectul material al infrațiunii [8, p. 128].

Există pluralitate de subiecți pasivi când prin aceeași faptă de delapidare au fost sustrate bunuri aparținând mai multor unități publice sau private sau când asupra acestor bunuri concură drepturile patrimoniale ale mai multor astfel de unități [2, p. 30].

Concluzii: Delapidarea averii străine este o infrațiune contra patrimoniului dificil de descoperit datorită calității speciale ale subiectului infrațiunii, ceea ce-i sporește gradul de pericol social. La săvârșirea delapidării averii străine, făptuitorul nu-și încalcă doar obligația de a nu aduce nicio atingere patrimoniului altuia, dar și obligația specială pe care o are în această privință, tocmai datorită posturii sale de administrator al acelui patrimoniu.

Totodată, odată cu modificarea dispoziției prin articolului 191 Cod penal prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, denumirea articulu-

lui ”*delapidarea averii străine*” urma să fie modificată în ”*delapidarea*”, exact ca în legislația română, de unde au fost ”împrumutate” și modificările actuale cu mici excepții, deoarece se creează impresia că poate fi delapidată și propria avere, ceea ce este imposibil.

Referințe bibliografice

1. Codul Penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 128-129/1012 din 13.09.2002.
2. Barbu C. Delapidarea și furtul din avutul obștesc. București:Editura Științifică, 1973. 172 p.
3. Basarab M., Pașca V., Mateuț G. Codul penal comentat. Vol. II. Partea specială. București: Hamangiu, 2008. 1168 p.
4. Brînză S. Obiectul infrațiunilor contra patrimoniului. Monografie. Chișinău, 2005. 675p.
5. Brînză S., Ulianovschi X., Stati V. Drept penal. Partea specială. Vol. 2. Chișinău: Cartier Juridic, 2005. 804 p.
6. Brînză S., Stati V. Drept penal. Partea specială. Vol. 2. Chișinău, 2011. 1322 p.
7. Dobrinoiu V. Drept penal. Partea specială. Teorie și practică judiciară. Vol. 1. București: Lumina Lex, 2002. 399 p.
8. Mirel D. Infrațiuni economico-financiare prevăzute în Codul penal. Comentarii Practice. București: Hamangiu, 2012. 456 p.
9. Nistoreanu Gh., Boroi A., Molnar I., Dobrinoiu V. Drept penal. Partea specială. București: Europa Nova, 1996. 703 p.
10. Nistoreanu Gh., Boroi A. Drept penal. Partea specială. Ediția a II-a. București: All Beck 2002. 586 p.
11. Pavel D. Infrațiunea de delapidare. București: Editura Științifică, 1959. 150 p.
12. Vizitiu Gh. Delapidarea. București: Lumina Lex, 2001. 96 p.
13. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica judiciară în procesele penale des-

pre sustragerea bunurilor nr.23 din 28.06.2004.

DATE DESPRE AUTOR:

Dumitru BARBUȚA,
Master în drept, Absolvent al Institutului Național al Justiției, candidat la funcția de procuror.
e-mail:
dumitru.barbuța89@gmail.com
tel. 079884170
About author:

Dumitru BARBUȚA,
Master in Law, graduate of National Institute of Justice, candidate for prosecutor.
e-mail:
dumitru.barbuța89@gmail.com
tel. 079884170